

Rejsepræsten

Af Niels Andersen

*Hver søndag stiller præsten i kirken klokken ti.
Der står han ene og forladt uden publikum, fordi
i Tjæreborg var alle til lørdagsbal på kro'n.
Hvad gør en præst så i den situation?
Han slæver hele menigheden til Mallorca i cara-
vellen,
så han tjener ind på gyngerne, hvad han har
mistet på karrusellen.
Og svinger de kære sognebørn,
ta'r han på korstog med hele koret.
Men turen er ganske hyggelig,
og den gi'r skillinger ned i foret.
Hjemme i Tjæreborg går det lidt sløjt.
Kirken er tom, orglet bruser ikke længer',
ingen gider synge med mer' på Grundtvigs salmer.
Men når pastoren sidder med dem på en bar under
Sydens palmer,
så synger selv de værste,
når blot de først har smagt lidt på muskatellen,
så han tjener ind på gyngerne,
hvad han har mistet på karrusellen.¹*

Sådan sang Preben Uglebjerg i Tivoli engang, men vi begynder noget tidligere.

Ejlif Krogager, der var født 5. februar 1910, blev kaldet til præsteembedet i Sneum og Tjæreborg Sogne i 1935.² Han satte sig på kontoret og ventede på, at folk skulle komme til ham med deres problemer, men der kom ikke nogen. Så tog Krogager ud til biskoppen i Ribe for at sige sin stilling op.

Til det sagde biskoppen: "Lille Krogager, De er kun et lille tandhjul i et kæmpe maskineri, og hvis De rejser, sætter vi et andet tandhjul ind. Nej, gå De nu hjem og pas Deres embede."

Landmanden

Det gjorde han så, og da forpagteren på præstegården rejste, overtog Krogager selv forpagtningen. Han syntes, vi bønder havde alt for meget bøvl med landbruget. Det måtte kunne gøres bedre. Han lagde alle små fenner sammen til en stor mark, hvor han såede græs og satte elektrisk hegn op, sørgede for vand og lukkede ladeporten op. Ude i marken satte han en stor høstak, og så købte han en flok får og en ronnevær³. Så skulle det hele kunne gå af sig selv. Men ak, da tiden kom, og de skulle føde – fårene altså – kom der ingen lam. Byens ældste, Peder Klint blev tilkaldt. Han fandt ud af, at fårene havde ædt af høstakken fra alle sider, så den til sidst lignede en stor paddehat. Desværre var paddehatten væltet, og nedeunder lå "æ ronnevær" og var død.

En snebold

En vinterdag kom præsten cyklende, og vi drenge hilste pænt med kasketten, men så snart han var forbi, lød det: "Hvem tør skyde en snebold?" Som en af de mindste, måtte

*Sneum Kirke med Sneum Å i baggrunden.
Privateje.*

jeg udvise mod, og tænk hvor mærkeligt ... Snebolden ramte Krogager lige i nakken, så sneen dryssede ned under halstørklædet. Men Krogager kørte videre, som om intet var hændt, og glad var jeg, indtil jeg kom hjem. Rygtet var gået foran, og det kan nok være, far Jeppe tog knægten i kraven og så af sted. Den længste km jeg nogensinde har gået. Vi blev venligt modtaget i præstegården og vist ind i stuen. Krogager læste i avisen, og jeg sagde undskyld. Så kikkede han op og sagde: "Det skal du ikke tænke på

Niels. Det ville jeg også ha' gjort i din alder." Oh, salig fryd – så var vi venner.

Krigen

Så kom krigen, og Krogager gik ind i modstandsbevægelsen sammen med stationsforstanderens søn, Hans Silas Nielsen. De to ødelagde smøremekanismerne i tyske togvogne, når de stod på Tjæreborg Station, hvilket stationsforstanderen havde fortalt dem. Hans blev desværre taget af tyskerne, dømt til døden og henrettet i Ryvangen.

Pastor Krogager i brigadeuniform sammen med fru Krogager, Gorma Haraldsted lige efter krigen. Privateje.

Krogager satte straks kursen mod Sverige, men her skulle han forbi det skrivebord, hvor Gorma Haraldsted sad. Hun var Krogagers gode veninde gennem mange år, men hun var skuespillerinde – et fyord for Krogagers forældre, der var dybt optaget af Indre Mission. Derfor var det aldrig blevet til noget med de to, men nu lød det fra Gorma: “Enten gifter du dig med mig, ellers får tyskerne lov til at ta' dig.” Af to onder vælger man det mindste, og han glemte helt at sige:

“Men det må jeg ikke for mo'ar.” Fru Krogagers bror, Leif Haraldsted sagde: “Gorma elsker Eilif til vandvid” – og det er vel netop det, kærlighed er.

Hjemkomsten

Derefter rejste parret til Sverige, og Krogager gik ind i Den Danske Brigade, så da krigen var forbi, og de kom hjem til præstegården i Allerup, var Krogager i uniform og cyklede rundt på en damecykel med Gorma på bagagebæreren. Hun var i hvid cottoncoat, som var højeste mode dengang. Jeg husker det så tydeligt, for far og jeg rensede roer. Nu vidste jeg, at eftermiddagskaffen og nogle gode historier var i vente, for Gorma havde også været taget af tyskerne og siddet i Frøslev, heldigvis under et andet navn.

Vi havde haft sabotører boende, men det blev opdaget, og far kom i Vestre Fængsel i tre måneder, Horserød i tre måneder og endelig Frøslev i tre måneder. I Tjæreborg havde en af sabotørerne ødelagt 18 lastbiler, som kørte med grus til tyskerne. Det var ham, der sov i vores lade om natten, og han fortalte ved morgenkaffen, at han havde gået med bomberne oppe i kasketten. En sådan historie gør, at drenge, der lytter, går ud som mænd.⁴

Påholdende og gavmild

Hjemkommen fra Sverige til præstegården fandt Fru Krogager noget sul i saltkarret, og det spiste de med stor appetit, indtil Gorma fandt en druknet mus. Så skulle det hele smides ud, men Krogager syntes, at nu havde de spist af sulet uden problemer, og så blev kun musen smidt ud. Han kunne ikke lide at noget skulle gå til spilde.

Når børnene gik rundt med Dybbøl-mærker eller lignende, og de nåede til Krogager, købte han altid resten af mærkerne.

Hvis Krogager fandt noget på vejen, samlede han det op. Det kunne måske bruges engang. Derfor var præstegårdsladen fyldt op med de mærkeligste ting, men så væltede laden i en storm. Derefter blev sagerne lagt op på stuehusloftet.

Ferierejser

Da Krogager begyndte på rejseriet, købte han gamle rutebiler og fik dem sat i stand. Jeg tror, mærket var Triangel. Engang ringede han, om jeg ville komme med min grå Ferguson og trække en rutebil i gang. Det gik nemt. Hans gamle far, muremesteren, sad i laden og fyldte 20-liters dunke med olie fra store tromler, så rutebilerne kunne få en reservedunk med.

Der kom også flere indvendinger mod rejseriet fra forskellige sider, og så bad Krogager om menighedsrådets mening. Han blev sat uden for døren, men straks kaldt ind igen, og Andreas Bertram, der var formand for menighedsrådet, sagde: "Bår kyer Krogager." Det takkede han for, og siden oprettede han et legat på 5.000.000 kr. til menighederne.

25-års jubilæum

Ved 25-års jubilæet blev der holdt en stor fest for præsten på Blichers Kro i Tjærborg. Krogager var ikke meget for det, men det gik. Menighedsrådsformand Andreas Bertram, der var en ældre mand, holdt en fin tale. Han sagde blandt andet: "Ja, dine prædikener var jo ikke alle lige gode, men vi fik da altid noget med hjem." Det, synes jeg,

var fint sagt, hvad mere kan man forlange?

Så overrakte Bertram en gave fra menighedsrådet, to femarmede sølvlysestager. Krogager pakkede op og stod lidt tvivlrådig – og sagde: "Gorma, hvad skal vi dog gøre med dem?" Bertram svarede straks: "Å tøvs I ska' ta' dem med hjem."

Afslutningen

Da de blev gamle kom Krogagers forældre hjem og boede i præstegården, og da havde de glemt alt om skuespillerinden. Nu ligger de alle fire på Sneum Kirkegård lige syd for kirken på et gravsted, der er overgroet med vedbend. Mange besøgende undrer sig over, at gravstedet ikke er stort og flot. Jeg tror, Krogager hellere havde set, det var fuldt af mælkebøtter og andet ukrudt.

Noter

- 1 Fjerde vers af revyvisen "Gyngerne og karrusellen" med melodi af Herbert Steen og tekst af Ulrich Ravnbøl. Preben Uglebjerg sang visen i Tivoli Varieteen 1967.
- 2 Se andre artikler om Ejllif Krogager. Ejvind Sørensen: "Tjærborgpræsten" i *Fra Ribe Amt* 2005, s. 61-72 og Olga Pedersen: "Vogterhuset i Sneum" i *Fra Ribe Amt* 2018, s. 107.
- 3 En vædder.
- 4 Slutningen af sjetten vers i "Hvad synger du om" med melodi af Carl Nielsen og tekst af Jens Christian Hostrup. Højskolesangbogen, nr. 494.

Niels Andersen, P. Bertramsvej 7, 6731 Tjærborg. Født 1931. Fhv. gårdejer og sognerådsformand. Har tidligere skrevet til Fra Ribe Amt og Sneum-Tjærborg Kirke- og Sogneblad.